

“Xotin-qizlar ilmda: tiklanish, yuksalish va taraqqiyot sari qadamlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materillari to‘plami. NamDPI – 2026-yil, 11-fevral

**INNOVATSION VA INTERFAOL TA’LIM TEXNOLOGIYALARINING
PEDAGOGIK TA’LIM JARAYONIDA O‘QUVCHILARDA ILMIY VA AMALIY
SAVODXONLIGI KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI
AHAMIYATI**

Yulchiyeva Zulfiya Baxodir qizi

Namangan davlat pedagogika instituti 2-kurs tayanch doktoranti

Tel: +998 93 061 05 92

E-mail: yulchiyevazulfiya5@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18674017>

Annotatsiya. Mazkur maqolada innovatsion va interfaol ta’lim texnologiyalarining pedagogik ta’lim jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. O‘quvchilarda ilmiy va amaliy savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirishda muammoli ta’lim, tadqiqotga yo‘naltirilgan yondashuv hamda interfaol metodlarning samaradorligi tahlil qilingan. Shuningdek, boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darsi misolida mazkur texnologiyalarning amaliy qo‘llanilishi ko‘rsatib berilgan

Kalit so‘zlar: innovatsion ta’lim texnologiyalari, interfaol metodlar, ilmiy savodxonlik, amaliy savodxonlik, kompetensiyaviy yondashuv.

Аннотация. В данной статье освещается значение инновационных и интерактивных образовательных технологий в педагогическом образовательном процессе. В данной статье освещается значение инновационных и интерактивных образовательных технологий в педагогическом образовательном процессе. Проанализирована эффективность проблемно-инновационная. В данной статье освещается значение инновационных и интерактивных образовательных технологий в ней.

Ключевые слова: инновационные образовательные технологии, интерактивные методы, научная грамотность, практическая грамотность, компетентностный подход.

Annotation. This article highlights the importance of innovative and interactive educational technologies in the process of pedagogical education. This article highlights the importance of innovative and interactive educational technologies in the process of pedagogical education. Students analyzed problematic edunnotation. This article highlights the importance of innovative and interactive educational technologies in the processwn.

Keywords: innovative educational technologies, interactive methods, scientific literacy, practical literacy, competency approach.

Mamlakatimizda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, uni xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish, zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lgan raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda pedagogik ta’lim tizimining roli beqiyos bo‘lib, u nafaqat bilim berish, balki o‘quvchilarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Ayniqsa, pedagogik ta’lim tizimida innovatsion va interfaol ta’lim texnologiyalarini joriy etish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki mazkur texnologiyalar o‘quvchilarning bilish

“Xotin-qizlar ilmda: tiklanish, yuksalish va taraqqiyot sari qadamlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materillari to‘plami. NamDPI – 2026-yil, 11-fevral

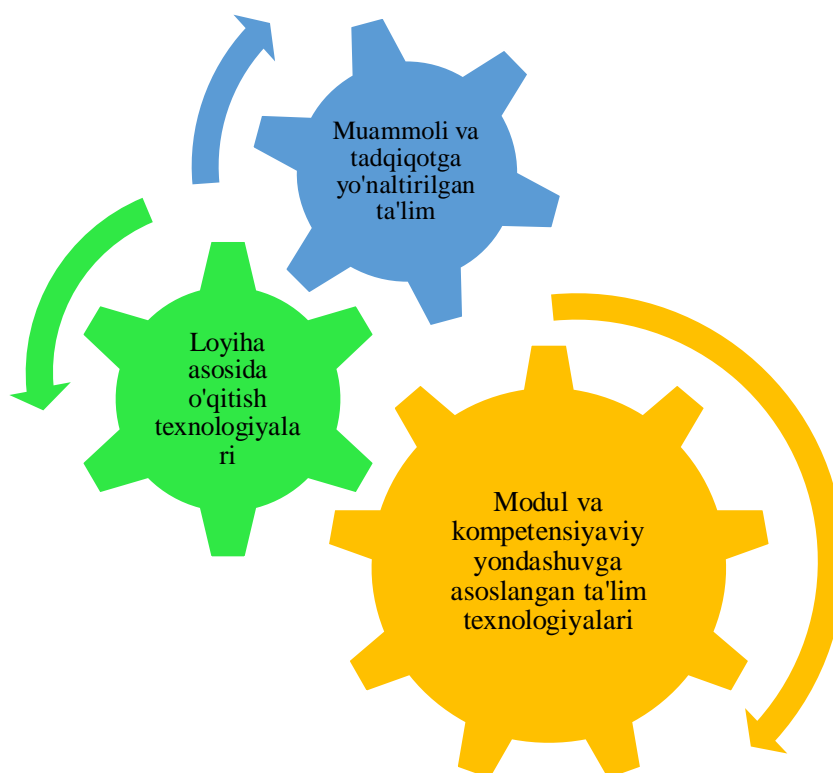
faoliyatini faollashtirish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan integratsiyalash hamda ilmiy va amaliy savodxonlik kompetensiyalarini tizimli ravishda rivojlantirish imkonini beradi.

Mazkur maqolada innovatsion va interfaol ta’lim texnologiyalarining pedagogik ta’lim jarayonidagi metodologik asoslari chuqur ilmiy tahlil qilinib, ularning o‘quvchilarda ilmiy va amaliy savodxonlik kompetensiyalarini takomillashtirishdagi ahamiyati asoslab beriladi.

Innovatsion ta’lim texnologiyalari – bu ta’lim jarayonini loyihalash, tashkil etish va boshqarishning zamonaviy usullari majmui bo‘lib, ular o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta’minlashga yo‘naltirilganligi bilan tavsiflanadi. Mazkur texnologiyalar an’anaviy o‘qitish modelidan farqli ravishda, o‘quvchini ta’lim jarayonining faol subyekti sifatida namoyon etadi.

Innovatsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida o‘qituvchi bilim manbai emas, balki ta’limiy faoliyatni muvofiqlashtiruvchi, yo‘naltiruvchi va motivatsiya beruvchi subyekt sifatida ishtirok etadi. Bu esa o‘quvchilarning mustaqil bilim olish, tahliliy fikrlash va ilmiy izlanish faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Pedagogik adabiyotlarda zamonaviy ta’lim texnologiyalari quyidagi asosiy guruhlariga ajratiladi:

Muammoli va tadqiqotga yo‘naltirilgan ta’lim texnologiyasidan foydalanib 3-sinf tabiiy fanlar darsida “O‘simliklar hayoti uchun zarur sharoitlar” mavzusidagi dars jarayonida muammoli ta’lim, tadqiqotga yo‘naltirilgan ta’lim, “Aqliy hujum”, “Keys-stadi”, guruhli ish, kuzatish va mini-tajriba metodlarini qo‘llab ko‘ramiz. Darsimiz uchun zarur bo‘lgan jihozlar: Gul tuvaklari, urug‘ (loviya yoki bug‘doy), suv, karton quti, rasm va slaydlar, tarqatma materiallar.

“Xotin-qizlar ilmda: tiklanish, yuksalish va taraqqiyot sari qadamlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materillari to‘plami. NamDPI – 2026-yil, 11-fevral

O‘qituvchi o‘quvchilarga quyidagi savol bilan murojaat qiladi: “Bir xil urug‘ ekildi, ammo biri yaxshi o‘sdi, ikkinchisi esa unib chiqdi-yu tez qurib qoldi. Nima sabab bo‘lishi mumkin?”

O‘quvchilar o‘z taxminlarini bildiradilar. O‘qituvchi javoblarni umumlashtiradi, ammo tayyor xulosa bermaydi.

Har bir guruhga kichik tajriba topshirig‘i beriladi:

1-guruh (Quyosh): o‘simlikni yorug‘liksiz joyda saqlash natijasini tahlil qilish;

2-guruh (Suv): suv yetishmasligining o‘simlikka ta‘sirini o‘rganish;

3-guruh (Havo): o‘simlik yopiq idishda qolsa nima bo‘lishini muhokama qilish;

4-guruh (Tuproq): tuproq sifati o‘simlik o‘sishiga qanday ta‘sir qilishini aniqlash.

O‘quvchilar kuzatish olib boradi, rasmlar va namunalar asosida fikr yuritadi.

Har bir guruho‘z kuzatuvini tushuntiradi, muammo bo‘yicha xulosa chiqaradi, boshqa guruhlar bilan fikr almashadi. O‘qituvchi ilmiy jihatdan to‘g‘ri xulosalarni umumlashtiradi.

“Aqliy hujum” metodidan foydalanib, quyidagi savollar bilan murojaat qiladi:

O‘simliklar suv bo‘lmasa nima qiladi?

Yorug‘liksiz o‘simlik yashay oladimi?

Inson o‘simliklarga qanday yordam berishi mumkin?

O‘quvchilarni baholashda o‘qituvchi quyidagi baholash mezonlariga asosan o‘quvchilarni muhokamada ishtiroki, tadqiqotda faolligi, to‘g‘ri xulosa chiqara olishiga etibor qaratadi.

Dars so‘ngida o‘qituvchi o‘quvchilarga uyda urug‘ ekib, bir hafta davomida kuzatish kundaligi yuritish topshirig‘ini beradi.

Mazkur texnologiyalar o‘quvchilarda nazariy bilimlarni chuqur o‘zlashtirish bilan bir qatorda, ularni amaliy faoliyatda qo‘llash ko‘nikmalarini ham shakllantiradi.

Interfaol ta‘lim metodlari ta‘lim jarayonida subyektlararo hamkorlikni ta‘minlashga qaratilgan bo‘lib, o‘qituvchi va o‘quvchi, shuningdek, o‘quvchilarning o‘zaro muloqoti va hamkorligiga asoslanadi. Ushbu metodlar o‘quvchilarning bilish faolligini oshirish, mustaqil fikrlash va mantiqiy xulosa chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Amaliyotda keng qo‘llaniladigan interfaol metodlarga “Aqliy hujum”, “Keys-stadi”, “Debat”, “Rol o‘ynash”, “Klaster” va “Loyiha metodi” kiradi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, interfaol metodlar asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar o‘quvchilarning bilimlarni mustahkam o‘zlashtirishiga, ularni tahliliy va tanqidiy fikrlashga undashiga hamda bilimlarni real vaziyatlarda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ilmiy savodxonlik kompetensiyasi shaxsning ilmiy bilimlarni ongli ravishda egallashi, ularni tahlil qilishi va baholay olishi, ilmiy axborotlardan samarali foydalanishi hamda ilmiy muammolarga nisbatan asosli munosabat bildira olish qobiliyatini ifodalaydi. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda ilmiy savodxonlik kompetensiyasi shaxsning intellektual rivojlanishining muhim ko‘rsatkichi sifatida e‘tirof etiladi.

Innovatsion ta‘lim texnologiyalari ilmiy savodxonlikni rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib, ular orqali o‘quvchilar ilmiy tushunchalar, qonuniyatlar va nazariyalarni mustaqil o‘zlashtiradi. Xususan, muammoli ta‘lim va tadqiqotga yo‘naltirilgan yondashuvlar o‘quvchilarda ilmiy tafakkur va mantiqiy xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

“Xotin-qizlar ilmda: tiklanish, yuksalish va taraqqiyot sari qadamlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materillari to‘plami. NamDPI – 2026-yil, 11-fevral

Amaliy savodxonlik kompetensiyasi o‘quvchilarning nazariy bilimlarni real hayotiy vaziyatlarda, kasbiy faoliyatda va muammoli holatlarda samarali qo‘llay olish qobiliyatini anglatadi. Ushbu kompetensiya pedagogik ta‘lim jarayonida ayniqsa muhim ahamiyatga ega bo‘lib, u pedagog kadrlarning kasbiy tayyorgarlik darajasini belgilaydi.

Loyiha asosida o‘qitish, amaliy mashg‘ulotlar, keys-stadi va virtual laboratoriyalar orqali o‘quvchilarning amaliy savodxonligi rivojlanadi. Mazkur yondashuvlar o‘quvchilarda tashabbuskorlik, mas‘uliyat va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion va interfaol ta‘lim texnologiyalarini samarali joriy etishda o‘qituvchining kasbiy mahorati muhim omil hisoblanadi. O‘qituvchi ta‘lim jarayonini to‘g‘ri rejalashtirishi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o‘rinli qo‘llashi va o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini inobatga olishi lozim.

O‘qituvchining innovatsion faoliyati o‘quvchilarda ilmiy va amaliy savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli pedagog kadrlarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish ta‘lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion va interfaol ta‘lim texnologiyalarini pedagogik ta‘lim jarayoniga joriy etish o‘quvchilarda ilmiy va amaliy savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar o‘quvchilarni ta‘lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirib, ularning mustaqil fikrlashi, tahliliy yondashuvi va bilimlarni amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Muammoli va tadqiqotga yo‘naltirilgan ta‘lim, interfaol metodlar hamda loyiha asosida o‘qitish nazariy bilimlarning amaliy faoliyat bilan integratsiyasini ta‘minlaydi. Shuningdek, mazkur yondashuvlar o‘qituvchining kasbiy mahorati va innovatsion kompetensiyalariga bog‘liq holda ta‘lim samaradorligini oshiradi. Shu bois, pedagog kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonida innovatsion va interfaol ta‘lim texnologiyalarini keng joriy etish zamonaviy ta‘lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Yo‘ldoshev J. G‘. , Usmonov S. A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
3. Azizxo‘jayeva N. N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2018.
4. Ishmuhamedov R. J. Ta‘limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste‘dod, 2019.
5. Abdullaeva M. Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
6. Klarin M. V. Innovatsion ta‘lim: metodologiya va amaliyot. – Moskva, 2018.
7. Zimnyaya I. A. Kompetensiyaviy yondashuv ta‘limda. – Moskva, 2017.
8. Dewey J. Experience and Education. – New York: Macmillan, 2015.
9. [www. ziyonet. uz](http://www.ziyonet.uz) – ta‘limiy elektron resurslar portali.
10. www. edu. uz – O‘zbekiston Respublikasi ta‘lim portali.